

Dr. Kozma Ákos

alapvető jogok biztosja

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.

panasz@ajbh.hu

Tárgy: hivatalbóli vizsgálat kezdeményezése a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi LXXIX. törvény egyes rendelkezéseivel kapcsolatban

Tisztelt Biztos Úr!

Alulírott civil szervezetek és közösségek arra kérjük, hogy az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (4) bekezdése alapján indítson hivatalbóli vizsgálatot természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdése szerint a biztos megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek és a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak védelmére. A beadványunkban részletesen bemutatottak szerint a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Törvény) által módosított törvények új rendelkezései érintik többek között a gyermekek jogait, ugyanis a rendelkezések főleg a gyermekek nevelésével és oktatásával kapcsolatosak, érintik továbbá az LMBTQ+ közösséget, de az egész társadalmat is, ugyanis az új szabályok arra vonatkoznak, hogy a polgárok hogyan neveljék gyermekeiket, illetve arra, hogy milyen médiatartalmakat érhetnek el.

Kérjük továbbá, hogy intézkedési jogkörében az Ajbt. 34. §-a, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján, az alábbiakban részletesen bemutatott és az alaptörvény-ellenességet alátámasztó érvekre tekintettel indítványozza az Alkotmánybíróságnál a Törvény által módosított törvények új rendelkezéseinek Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálatát az alábbiak szerint.

Kérjük végezetül, hogy az Ajbt. 34. §-a és az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján, az alábbiakban részletesen kifejtett érvekre tekintettel indítványozza az Alkotmánybíróságnál a Törvény által módosított törvények új rendelkezéseinek nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát is.

I. Tényállás

Az Országgyűlés 2021. június 15-én fogadta el a Törvényt, amely 2021. július 8-án lépett hatályba.

A Törvény 1. §-a szerint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) a következővel egészült ki:

„6/A. § E törvényben foglalt célok és gyermeki jogok biztosítása érdekében tilos tizennyolc éven aluliak számára pornográf, valamint olyan tartalmat elérhetővé tenni, amely a szexualitást öncélúan ábrázolja, illetve a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.”

A Törvény 10. § (3) bekezdése kiegészítette a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvényt (a továbbiakban: Csvt.) a következővel:

„5/A. § E törvényben foglalt célok és a gyermekek védelme érdekében tilos tizennyolc éven aluliak számára pornográf, valamint olyan tartalmat elérhetővé tenni, amely a szexualitást öncélúan ábrázolja, illetve a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.”

A törvény 11. §-a szerint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 9. §-a a következő, (12) bekezdéssel egészült ki:

„(12) A tanulók részére a szexuális kultúráról, a nemi életéről, a nemi irányultságról, valamint a szexuális fejlődésről szóló foglalkozás megtartása során különösen figyelemmel kell lenni az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakra. E foglalkozások nem irányulhatnak a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérés, a nem megváltoztatása, valamint a homoszexualitás népszerűsítésére.”

Ugyanezen § (2) bekezdése szerint az Nkt. 7. alcíme a következő, 9/A. §-sal egészült ki:

„9/A. § (1) A nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján és az intézményben iskola-egészségügyi szolgálatot ellátó szakemberen és az intézménnyel kötött együttműködési megállapodással rendelkező állami szervén kívül más személy vagy szervezet tanórai vagy egyéb, tanulók részére tartott foglalkozás keretében szexuális kultúrával, nemi élettel, nemi irányultsággal, szexuális fejlődéssel, a kábítószer fogyasztás káros hatásaival, az internet veszélyeivel és egyéb testi és szellemi egészségfejlesztéssel kapcsolatos foglalkozást (e § alkalmazásában a továbbiakban: program) csak akkor tarthat, ha jogszabályban kijelölt szerv nyilvántartásba vette.

(2) Az (1) bekezdés szerinti nyilvántartásban szereplő adat közérdekből nyilvános adat, amelyet az (1) bekezdés szerinti nyilvántartás vezetésére jogszabályban kijelölt szerv honlapján közzé kell tenni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti nyilvántartás

a) a program címét,

b) a programtulajdonos

ba) - természetes személy esetén - személy nevét, elérhetőségét vagy

bb) - szervezet esetén - a szervezet elnevezését, székhelyét, elérhetőségét,

c) annak megjelölését, hogy a programot milyen köznevelési intézménytípusban kívánják megvalósítani,

d) a nyilvántartásba vétel napját és a nyilvántartásba vett program köznevelési intézményben való felhasználhatóságának időtartamát (tanév megjelölésével), valamint

e) a program témakörét

tartalmazza.

(4) Az (1) bekezdés szerinti nyilvántartás vezetésére jogszabályban kijelölt szerv az (1) bekezdés szerinti nyilvántartásban kezelt adatokat a nyilvántartásból való törlés időpontjáig kezeli.”

A Törvény 11. § (3) bekezdése szerint az Nkt. 79. §-a a következő, (8) bekezdéssel egészült ki:

„(8) Ha a köznevelési feladatokat ellátó hatóság a hatósági ellenőrzés során feltárja, hogy a nevelési-oktatási intézmény megsértette a 9/A. § (1) bekezdésében foglaltakat, az intézményvezetővel és a 9/A. § (1) bekezdés szerinti foglalkozást végző, az ott meghatározott nyilvántartásban nem szereplő személlyel, vagy szervezet tagjával szemben szabálysértési eljárást kezdeményez.”

Valamint a Törvény ugyanezen szakaszának (4) bekezdése szerint az Nkt. 94. § (1) bekezdése a következő, j) ponttal egészült ki:

(Felhatalmazást kap az oktatásért felelős miniszter, hogy)

„j) a 9/A. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartás vezetésére jogosult szervezet rendeletben jelölje ki, valamint a nyilvántartásba vétel részletes feltételeit, a nyilvántartás vezetésére és közzétételére vonatkozó részletes szabályokat,”

(rendeletben állapítsa meg.)

A törvény 5. alcíme a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvényt (a továbbiakban: Mttv.) a következők szerint módosította:

Az Mttv. 9. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lépett:

„(1) A lineáris médiaszolgáltatást nyújtó médiaszolgáltató – a hírműsorszám, a politikai tájékoztató műsorszám, a sportműsorszám, a műsorelőzetes, valamint a politikai reklám, a televíziós vásárlás, a társadalmi célú reklám és a közérdekű közlemény kivételével – valamennyi, általa közzétenni kívánt műsorszámot a közzétételt megelőzően a (2)-(7) bekezdés szerinti kategóriák valamelyikébe sorolja.”

Az Mttv. 9. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lépett:

„(6) Azt a műsorszámot, amely alkalmas a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérésnek, a nem megváltoztatásának, valamint a homoszexualitásnak a népszerűsítése, megjelenítése, illetve a szexualitás közvetlen, naturális vagy öncélú ábrázolása, az V. kategóriába kell sorolni. Az ilyen műsorszám minősítése: tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott.”

Az Mttv. 32. §-a a következő, (4a) bekezdéssel egészült ki:

„(4a) Nem minősül közérdekű közleménynek vagy társadalmi célú reklámnak az olyan műsorszám, amely alkalmas a gyermekek megfelelő fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődésének a kedvezőtlen befolyásolására, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme a szexualitás öncélú ábrázolása, a pornográfia, továbbá a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérésnek, a nem megváltoztatásának, valamint a homoszexualitásnak a népszerűsítése, megjelenítése.”

A Törvény 3. alcíme a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvényt (a továbbiakban: Grt.) módosította, a Grt. 8. §-a a következő, (1a) bekezdéssel egészült ki:

„(1a) Tilos az olyan reklámot tizennyolc éven aluliak számára elérhetővé tenni, amely a szexualitást öncélúan ábrázolja, illetve a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.”

II. A Törvénnyel érintett, Alaptörvényben biztosított jogok és sérelmük

Az alábbiakban részletesen kifejtett okokból Magyarország Alaptörvényében (a továbbiakban: Alaptörvény) biztosított jogok sérelme miatt a Törvény által módosított jogszabályok rendelkezései álláspontunk szerint alaptörvény-ellenesek, ezért az alapvető jogok hatékony védelme érdekében az alapvető jogok biztosának azok Alaptörvénnyel való összhangjára irányuló eljárást kell kezdeményeznie az Alkotmánybíróság előtt.

Felhívjuk a T. Biztos Úr figyelmét, hogy az Európai Parlament 2021. július 8-án elfogadott állásfoglalásában¹ megállapította, hogy a Törvény egyértelműen sérti az uniós értékeket, elveket és jogszabályokat, továbbá emlékeztetett arra, hogy a törvény olyan rendelkezéseket vezetett be különböző magyar jogszabályokba, amelyek sértik a Chartában, a Szerződésekben és az uniós belső piacra vonatkozó jogszabályokban (az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv és az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) rögzített alapvető jogokat, valamint úgy vélte, hogy a törvény sérti a meglévő uniós vívmányokat. Meggyőződésünk szerint az Európai Parlament állásfoglalása helytálló.

Ezt követően, 2021. július 15-én az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Magyarország ellen. A Bizottság álláspontja szerint az új rendelkezések sértik az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet az audiovizuális tartalomra vonatkozó előírások és a határokon átnyúló audiovizuális médiaszolgáltatások ingyenes nyújtása tekintetében, mivel Magyarország indokolatlan korlátozásokat vezetett be, amelyek hátrányosan és aránytalanul megkülönböztetik az embereket szexuális irányultságuk alapján. A rendelkezések némelyike sérti az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvet (nevezetesen a származási ország elvét). A törvény tiltja a kiskorúak számára különböző szexuális irányultságú tartalmat megjelenítő szolgáltatások nyújtását, még akkor is, ha ezek a szolgáltatások más tagállamokból származnak. A Bizottság kiemeli, hogy Magyarország nem tudta igazolni a határokon átnyúló információs társadalmi szolgáltatások korlátozását, és Magyarország elmulasztotta előzetesen értesíteni a Bizottságot a megtámadott rendelkezések némelyikéről, annak ellenére, hogy az egységes piaci átláthatóságról szóló irányelv erre kötelezi. A Bizottság úgy véli, hogy Magyarország megsértette a Szerződés szolgáltatásnyújtás szabadságának (EUMSZ 56. cikk) és az áruk szabad mozgásának (EUMSZ 34. cikk) alapelveit, mivel nem bizonyította, hogy a korlátozások kellően indokoltak, megkülönböztetésmentesek és arányosak. A Bizottság szerint egyes vitatott rendelkezések megsértik az adatvédelemhez való jogot, amelyet a GDPR és az Alapjogi Charta 8. cikke biztosít. A Bizottság úgy véli, hogy ezeken az uniós jog alkalmazási területére eső területeken az új rendelkezések sértik az EU Alapjogi Chartájának 1., 7., 11. és 21. cikkében rögzített az emberi méltóságot, a véleménynyilvánításhoz és az információ szabadságához való jogot, a magánélet tiszteletben tartásához való jogot, valamint a megkülönböztetés-mentességhez való jogot.²

a) Az emberi méltósághoz való jog, az egyenlő bánásmóddhoz való jog

Az Alaptörvény II. cikke szerint az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.

Korábbi határozatában³ az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az azonos neműek tartós párkapcsolata számára az elismerés és a védelem igénye levezethető az emberi méltósághoz való jogból, és az abból származtatott önrendelkezési jogból, az általános cselekvési szabadságból, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogból.

Ahogy a T. Biztos úr is rámutatott alig két hónappal ezelőtt, a homofóbia és transzfóbia elleni világnap alkalmából kiadott közleményében,⁴ *„a szexuális irányultság és a nemi identitás minden ember méltóságának, illetve emberi mivoltának a része, és semmilyen körülmények között nem képezheti hátrányos megkülönböztetés vagy bántalmazás alapját.”*

¹ Az Európai Parlament 2021. július 8-i állásfoglalása az uniós jog és az LMBTIQ-személyek jogainak a magyar Országgyűlés által elfogadott jogszabályváltozások következtében Magyarországon történő megsértéséről [2021/2780(RSP)]. Elérhető: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0362_HU.html

² INFR(2021)2130, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_3668

³ 154/2008. (XII. 17.) AB határozat (ABH 2008/1203)

⁴ Az alapvető jogok biztosának közleménye a homofóbia és a transzfóbia elleni világnap alkalmából, Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala.

<https://www.ajbh.hu/hu/-/az-alapveto-jogok-biztosanak-kozlemenye-a-homofobia-es-a-transzfobia-elleni-vilagnap-alkalmabol>

Az egyenlő emberi méltóság szoros összefüggésben van a hátrányos megkülönböztetés tilalmával, az emberi méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőséget biztosító funkció. A szexuális irányultságon alapuló egyenlő bánásmódot Magyarország a hazai és a nemzetközi vállalásai alapján is védi. Az Alaptörvény XV. cikke biztosítja a törvény előtti egyenlőséget, továbbá az egyenlő bánásmódhoz való jogot, eszerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy a heteroszexuális, illetve a homoszexuális irányultság egyaránt az emberi méltóság lényegéhez tartozik, szétválasztásukra, az érintett személyek méltóságának nem egyenlő kezelésére kivételes indokok szükségesek.⁵

Az emberi méltósághoz való jogot és az egyenlő bánásmódhoz való jogot valamennyi, az I. pont alatt felsorolt törvényi rendelkezés sérti, mert az összes új norma jellemzője, hogy nem egyenlően kezeli a különböző szexuális irányultságokat és nemi identitásokat. Az új rendelkezések a Csvt.-t, valamint a Gyvt.-t egészítik ki. A módosítások lényege, hogy nem lehet kiskorúak számára elérhetővé tenni olyan tartalmat, amely „a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.” A módosítás tehát szövegszerűen tilalmazza, hogy ezeket a témákat akár csak megjelenítsék kiskorúak számára, kivételeket és részletszabályokat pedig nem állapít meg a módosító jogszabály.

A Gyvt. hatálya a szülőkre, gyermekekre, és a gyermekekkel foglalkozó szakemberekre terjed ki, és azzal, hogy explicit tilalmat állít fel egyes LMBTQ+ tartalmakra nézve, azt a téves látszatot kelti, hogy azok a gyermekek fejlődésére káros tartalmak lennének. Mi több, a Törvény az Mttv. módosításával a homoszexualitást akárcsak megjelenítő tartalmakat automatikusan azon kategóriába helyezi, amely alkalmas a gyermekek megfelelő fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődésének a kedvezőtlen befolyásolására. Ahogyan azt az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) is kimondta,⁶ nincs tudományos bizonyíték vagy szociológiai adat arra, hogy a szexuális irányultság kifejezése, megismerése, illetve elfogadása hátrányosan érintené a kiskorúakat, akiknek az az érdekük, hogy releváns, megfelelő és objektív információkat kapjanak a szexualitásról, ideértve a szexuális irányultságot is. A gyermekek tájékozódáshoz való jogának, a szülő nevelési jogának, a szólásszabadságnak ez a radikális korlátozása tehát semmilyen módon nem igazolható, mert a jogalkotó által hangoztatott cél elérésére alkalmatlan.

Az a tény, hogy az idézett rendelkezések a pedofil bűnelkövetőkkel szemben meghozott törvénymódosítások között kerültek elfogadásra, önmagában is súlyosan sérti a szexuális irányultság és nemi identitás szerinti kisebbségek egyenlő emberi méltósághoz való jogát. A Törvény idézett rendelkezései ugyanis a társadalom többségében az LMBTQ+ emberekkel szemben létező sztereotípiákra erősítenek rá, azt sugallják, hogy a többségtől eltérő szexuális irányultság vagy nemi identitás pusztán létezéséről való tudomásszerzés veszélyezteti a gyermekek egészséges fejlődését, melyet semmilyen tudományos kutatás nem támaszt alá. Ezzel az Országgyűlés által elfogadott rendelkezések közvetve megkérdőjelezzik a szexuális és nemi kisebbségekhez tartozó emberek szülővé válásához való jogát is. Azzal, hogy a törvényi rendelkezések a homoszexualitást és bizonyos nemi identitásokat veszélyesnek, a gyermekekre nézve veszélyforrásnak állítják be, sértik az egyenlő emberi

⁵ 37/2002. (IX. 4.) AB határozat (ABH 2002/230)

⁶ Alekseyev kontra Oroszország (4916/07, 25924/08 és 14599/09 számú kérelmek ügyében született ítélet) 86. pont: „Semmilyen tudományos bizonyíték vagy szociológiai adat nem áll az EJEB rendelkezésére, amely azt sugallná, hogy a homoszexualitás pusztán említése, vagy a szexuális kisebbségek társadalmi helyzetével kapcsolatos nyílt társadalmi vita hátrányos hatással volna a gyermekekre vagy «a védtelen felnőttekre». Ellenkezőleg, csak tisztességes és nyilvános társadalmi vita útján lehet az ilyen összetett kérdéseket, mint a jelen ügyben felmerült kérdést is, megvitatni. Az ilyen viták, akadémiai kutatásokkal alátámasztva, biztosítanak a társadalmi összetartozást az által, hogy garantálnák, hogy minden álláspont képviselői, beleértve a jelen ügyben érintett személyeket is, meghallgatásra kerüljenek.”

méltóságot, a törvény előtti egyenlőséget. Egyértelműen pejoratív, negatív tulajdonságokat társítanak az említett védett tulajdonsággal rendelkező közösség minden tagjához. **Negatív tulajdonságok és törvénysértés elkövetésének, illetve törvénysértés elkövetése veszélyének összekapcsolása egy védett tulajdonsággal az egyenlő emberi méltóság sérelmével jár.** Az ilyen rendelkezések szükségképpen alacsonyabb rendűnek állítják be az adott csoport tagjait, ami súlyosan sérti az egyenlő emberi méltóság elvét. Az EJEB a *Bayev és mások kontra Oroszország* ügyben úgy határozott, hogy a homoszexualitás „népszerűsítését” tiltó jogszabály, más néven „a melegpropagandáról szóló törvény” sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének a megkülönböztetés tilalmát kimondó 14. cikkét – a 10. cikkel, a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben – és ezért diszkriminatív, valamint felerősíti az LMBTQ+-személyekkel szembeni előítéleteket, ami összeegyeztethetetlen a demokratikus társadalom értékeivel.

A rendelkezések – az egyébként Alaptörvény által védett tulajdonsággal rendelkező – LMBTQ+ embereket súlyosan degradálják, mert szexuális irányultságuk, és ezzel identitásuk, illetve magánéletük egy részének megjelenítését a gyerekekre nézve veszélyesnek, ezzel erkölcsileg elfogadhatatlannak minősítik. A rendelkezések azt üzenik, hogy erkölcstelen azoknak a magánélete, akik a heteroszexuálistól eltérő szexuális irányultsággal és a ciszneműségtől eltérő nemi identitással rendelkeznek. A Törvény az LMBTQ+ közösséghez tartozó emberek magánéletét ezzel kevésbé értékesnek, sőt, a gyerekekre kifejezetten veszélyesnek minősíti. A magánélet sérthetlenségéhez való jog közvetlenül az emberi méltósághoz való jogból fakad. Ha az érintettek magánéletének értékét, annak egyenlőségét kérdőjelezzik meg, akkor ezzel egyben egyenlő emberi méltóságukat kérdőjelezzik meg.

Ezek a rendelkezések alkalmasak továbbá arra is, hogy a felbátorítsanak másokat az LMBTQ+(-nak vélt) emberekkel szembeni lealacsonyító, őket méltóságukban sértő beszédmódra vagy akár fizikai erőszakra is. A közelmúltban történt események máris azt példázzák, hogy a homofób, transzfób törvényalkotás nemcsak absztrakt fenyegetést, hanem valós, közvetlen veszélyt hordoz: Pécsen eszméletlenül verték egy meleg pár egyik tagját,⁷ egy focimeccsen pedig megütöttek és leköptek két fiatal lányt,⁸ akik szívárványszínű arcfestést viseltek. Egy szélsőjobboldali szervezet budapesti gyűlésén 2021. július 12-én pedig e törvénymódosítások lelkes helyeslése közepette hangozhatott el a nemsokára megtartandó Pride-rendezvények és a felvonulás résztvevőinek megfenyegetése, miszerint *„számíthatnak még meglepetésekre a nemzeti, illetve a magyar ellenállás sok éve szerveződött és megedződött tagjaitól a következő napokban és hetekben is ... és ne feledjék a normális embereket folyton provokáló és minden határt feszegető LMBTQP-propagandisták, hogy addig jár a köcsög a kútra, míg el nem törik”* (Novák Előd). A törvény mögötti elképzelés továbbgondolása lelhető fel abban a felszólalásban, amely szerint *„azok az emberek, akik ezeket a szívárványos zászlókat hordozzák, ha nem hajtunk térdet előttük, ha nem lelkesedünk, ha nem ajánljuk föl gyermekeinket pedofil hajlamaik kiélésére, ha nem nyitjuk meg temetőinket, hogy a nekrofilia jegyében halottainkkal közösjenek, ha nem engedjük meg nekik azt, hogy állatokkal közösjenek, akkor mi már gyűlölködők vagyunk.”* (Téglásy Imre). A törvény által feltüzelve térhetett ki egy harmadik szónoklat arra, hogy név szerint megnevezzon három LMBTQ+ aktivistát, akiket *„el kell kapni”*, és hogy felszólítsa a rendőrséget arra, hogy *„tartson házkutatást, kihallgatást, tartóztassák le”*, és hogy *„látni akarom 24-én, hogy tömeges igazoltatás van a Pride-on, és mindenkibe belekötnek, és aki gyerekekkel a nyakában [van ott] ... az azonnal legyen igazoltatva és feljelentés ellene.”* (Budaházy György). A törvény elfogadása és e megnyilvánulások közötti összefüggés egyértelmű – a törvénymódosítások hatása már most is érzékelhető.

⁷ Meleg orvosokat vertek meg Pécsen, RTL Klub.

<https://rtl.hu/rtlklub/hirek/meleg-orvosokat-vertek-meg-pecsen-egyikuk-eszmeletet-is-vesztette>

⁸ Megütöttek és leköptek két német lányt a magyar szurkolók, írja Európa legolvasottabb napilapja, 444.

<https://444.hu/2021/06/26/megutottek-es-lekoptek-ke-t-nemet-lanyt-a-magyar-szurkolok-irja-europa-legolvasottabb-napilapja>

2021. június 18-án Dr. Szél Bernadett országgyűlési képviselő „Tervezi-e, hogy Alkotmánybírósághoz fordul az LMBTQI fiatalok alapjogsérelme ügyében?” címmel tett fel a T. Biztos Úrnak írásbeli választ igénylő kérdést. Ön válaszában⁹ azt hangsúlyozta, hogy „a Törvény tényleges emberi jogi hatása a gyakorlati alkalmazás során fog megmutatkozni”. A fenti példák azonban azt igazolják, hogy a Törvény, különösen a kormány média széleskörű kommunikációs támogatásával, az elfogadását követően haladéktalanul elkezdte kifejteni hatását. Írásbeli válaszában azt is írta, hogy „a Törvénynek olyan értelmezést kell tulajdonítani, amely összhangban áll az Alaptörvénnyel”. Ez a megközelítés azonban figyelmen kívül hagyja azt a hatást, amit a Törvény a -- fentiekben kifejtettek szerint önmagában is diszkriminatív -- betűhív, jogi értelmezésén túl is gyakorol a társadalomra. A kirekesztő, méltóságsértő, gyűlöletkeltő rendelkezések nemcsak azzal fejtik ki hatásukat, hogy az életviszonyokat – mint minden jogszabály – szabályozzák, hanem azzal is, hogy a közéletben, a közbeszédben felbátorítanak a kirekesztő, méltóságsértő, gyűlöletkeltő verbális és fizikai megnyilvánulásokra.

Már idézett közleményében a T. Biztos úr akként fogalmaz, hogy a valódi jogegyenlőség megteremtése körében az alapvető jogok biztosa kiemelt feladatának tekinti, hogy elősegítse: minden ember – függetlenül szexuális irányultságától, nemi identitásától vagy bármely más védett tulajdonságától – biztonságos, befogadó környezetben élhessen. E törekvéssel messzemenőig egyetértve, álláspontunk szerint az alapvető jogok biztosa akkor jár el e maga számára is meghatározott feladatnak megfelelően, ha a jogszabályoknak nemcsak a betűjéből, illetve az alkalmazásukból közvetlenül fakadó jogsérelmekkel szemben lép fel, hanem figyelembe veszi, hogy a Törvény és a hozzá hasonló szimbolikus jogalkotási termékek önmagukon túlmutató hatást képesek gyakorolni. Nem értünk tehát egyet azzal, hogy „a Törvény tényleges emberi jogi hatása a gyakorlati alkalmazás során fog megmutatkozni”. A Törvény emberi jogi hatása már most is megmutatkozik, konkrét jogsértések, verbális és fizikai erőszak formájában. Álláspontunk szerint e tényezők, történések monitorozása és az azokkal szembeni fellépés a Biztos legalapvetőbb feladatai közé tartozik, azzal, hogy kifejezetten vizsgálnia kell, hogy az egyes gyűlöletcselekmények milyen közvetlen vagy közvetett kapcsolatban vannak a most elfogadott Törvénnyel.

b) A magán- és családi élethez való jog, a szülők joga ahhoz, hogy a gyermeknek adandó nevelést megválasszák

Az Alaptörvény VI. cikke értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét tiszteletben tartsák. A XVI. cikk (2) bekezdése szerint a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv (a továbbiakban: EJEE) vonatkozó pontjai:

„8. Cikk Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyv, 2. cikk: „Senkitől sem szabad megtagadni az oktatáshoz való jogot. Az állam az oktatás és tanítás terén vállalt feladatkörök gyakorlása során köteles tiszteletben tartani a szülők vallási és világnézeti meggyőződésével összhangban lévő oktatáshoz és tanításhoz való jogot.”

⁹ <https://www.parlament.hu/irom41/16612/16612-0001.pdf>

Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése alapján a szülőknek joguk van arra, hogy megválasszák a gyermeküknek adandó nevelést. A Gyvt. a szülő kötelességeként fogalmazza meg a gyermek nevelését, amelynek során figyelembe kell vennie a gyermeki jogokat. A gyermek nevelésének megválasztása tekintetében a Gyermejjogi egyezmény alapján a szülőnek a gyermek álláspontját is figyelembe kell vennie.

A 11/2014. (IV. 4.) AB határozat szerint *„a magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába.”*

A 32/2013. (XI. 22.) AB határozat kimondja, hogy *„az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog).”*

Az Gyvt. és Csvt. új rendelkezései szerint nem lehet kiskorúak számára elérhetővé tenni olyan tartalmat, amely *„a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.”* Az Nkt. módosítása szerint a szexuális kultúráról, a nemi életéről, a nemi irányultságról, valamint a szexuális fejlődésről szóló foglalkozások *„nem irányulhatnak a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérés, a nem megváltoztatása, valamint a homoszexualitás népszerűsítésére.”*

A magánélet tiszteletben tartásához való jog az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nyomán kizárólag lényeges tartalma sérthetlenségének tiszteletben tartása mellett, a szükségesség és arányosság szem előtt tartásával korlátozható. Az új rendelkezések kapcsán a beavatkozás ténye abban rejlik, hogy a szülők e tekintetben nem választhatják meg, hogy a családi életük során milyen magatartást gyakorolnak, és azt, hogy a gyermeküknek milyen nevelést adnak. Ezen beavatkozás csak akkor jogszerű, ha megfelel a legitim cél, az alkalmasság, a szükségesség és az arányosság követelményének.

Az alkotmánybírói gyakorlat az alapjog-korlátozás legitim céljaként mások alapvető jogainak védelmét, az állam objektív alapjogvédelmi kötelezettségének teljesítését, valamint egyéb alkotmányos célok érvényesítését, alkotmányos értékek védelmét fogadja el. **A törvény által kítűzött legitim cél a gyermekek védelme. A törvénymódosítások már itt elbuknak ezen a teszten, ugyanis nem lehet e legitim cél elérésére alkalmas eszköz az, hogy bizonyos nemi identitások és szexuális irányultságok megismerésétől elzárják a gyermekeket – az ugyanis nem szolgálja a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéshez való jogának érvényesülését, hogy az emberi szexualitás egyes aspektusairól, illetve arról, hogy léteznek nem heteroszexuális kapcsolatok is, nem szerez tudomást.** Az, hogy a rendelkezések a gyermekek jogainak védelmére hivatkozva elzárják őket e tények megismerésének lehetőségétől, logikailag azon a súlyosan méltóságsértő állításon alapszik, hogy a szexuális és nemi kisebbségek veszélyeztetik a gyermekeket, és meg kell védeni őket tőlük.

Az Nkt. módosítása nyomán a szexuális felvilágosításról szóló foglalkozások *„nem irányulhatnak a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérés, a nem megváltoztatása, valamint a homoszexualitás népszerűsítésére.”* A szabályozás az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltak törvényi leképeződése, amely szerint Magyarország védi a gyermek születési nemnek megfelelő

önazonossághoz való jogát. Ez az alaptörvényi rendelkezés azonban nem magában áll, és más Alaptörvényben foglalt rendelkezésekkel ellentétes tartalom nem tulajdonítható neki. Ebből fakadóan figyelembe kell venni – többek között – az Alaptörvény II. cikkéből levezetett személyiség szabad kibontakoztatására való jogot, valamint az XV. cikkben előírt diszkriminációtilalmat (beadványunkban részletesen az a) pontban kifejtve).

Az Alaptörvényben előírt, a szülőnek a nevelés megválasztásához való jogába az is beletartozik, hogy az állam nem határozhatja meg korlátlanul, hogy milyen legyen az a nevelés és oktatás, amit a közoktatásban a gyermek számára nyújtanak. A szülő megválaszthatja például azt, hogy milyen tagozatra vagy milyen nyelvi képzést nyújtó iskolába küldi a gyermekét, vagy azt, hogy világnézetének megfelelő iskolában taníttatja gyermekét. A Nkt. módosítása viszont elveszi a szülőtől azt a lehetőséget, hogy gyermekének olyan köznevelési intézményt válasszon, amelyben biztosítják az ismeretek széleskörű, tárgyilagos, objektív közlését, noha a világ dolgairól történő teljeskörű és a tudományos konszenzusnak megfelelő tájékoztatás nyújtása valamennyi iskola alapfunkciója.

Az EJEB a Kjeldsen és mások kontra Dánia ítéletében¹⁰ kiemelte, hogy az EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének „2. cikkének (P1-2) második mondata magába foglalja azt, hogy (...) az államnak az oktatással és neveléssel kapcsolatban vállalt funkcióinak ellátása során gondoskodnia kell arról, hogy a tananyagban szereplő információkat vagy ismereteket objektív, kritikus és pluralista módon közvetítse.” Az állam nem követhet olyan indoktrinációs célt, amely úgy tekinthető, hogy nem tartja tiszteletben a szülők vallási vagy világnézeti meggyőződését.

Az ilyen rendelkezések szembemennek azokkal az antidiszkriminációs jogszabályokkal, amelyeket Magyarországon és nemzetközi szinten fogadtak el. A különböző nemi identitásoktól és szexuális orientációktól nem kell a gyermekeket megvédeni, hiszen ez az emberi szexualitás palettájának része. Az LMBTQ+ identitás nem választás kérdése, egy biológiailag meghatározott tulajdonságot¹¹ „népszerűsíteni” fogalmilag is értelmezhetetlen. A szexuális irányultság kifejezése, megismerése, és elfogadása tudományosan alátámasztottan nem káros a gyermekekre, ezzel ellentétben növeli az önmaga és mások felé irányuló elfogadást, a társadalmi beilleszkedést és együttműködést.

A fentiekre tekintettel az említett módosítások a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog és a szülők gyermekük nevelésének megválasztásához való jogának alkalmatlan korlátozását valósítják meg, ezért alaptörvény-ellenesek.

c) A véleménynyilvánításhoz való jog, a sajtó szabadsága

Az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ugyanezen cikk (2) bekezdése alapján Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

A 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 19. cikkének 2. bekezdése szerint mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is.

¹⁰ Kjeldsen, Busk Madsen és Pedersen kontra Dánia, (5095/71; 5920/72; 5926/72), 1976. december 7., <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%22001-57509%22%7D>

¹¹ I. pl. Resolution on Sexual Orientation Change Efforts, Adopted by the APA Council of Representatives February 26-28, 2021, <https://www.apa.org/about/policy/resolution-sexual-orientation-change-efforts.pdf>

Az EJEE 10. cikke mindenki számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon kívül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson.

Az ENSZ Közgyűlésének A/RES/53/144 számú határozata, amely elfogadja az emberi jogok védelmezőiről szóló nyilatkozatot, a következőket biztosítja.

6. cikk: Mindenkinek joga van, egyénileg és másokkal együtt:

a) Minden emberi jogra és alapvető szabadságra vonatkozó információt megismerni, felkeresni, megszerezni, fogadni és birtokolni, ideértve arra vonatkozó információhoz is hozzáférni, hogy ezek a jogok és szabadságok hogyan érvényesülnek a hazai törvényhozási, igazságügyi vagy közigazgatási rendszerekben;

b) Az emberi jogok és más alkalmazandó nemzetközi okmányok rendelkezéseinek megfelelően szabadon közzétenni, terjeszteni vagy terjeszteni másoknak az emberi jogokkal és az alapvető szabadságokkal kapcsolatos nézeteket, információkat és ismereteket;

c) Tanulmányozni, megvitatni, véleményt alkotni mind a törvényben, mind a gyakorlatban az emberi jogok és alapvető szabadságok betartásáról, és ezeken és más megfelelő eszközökön keresztül felhívni a nyilvánosság figyelmét ezekre a kérdésekre.

A médiaszolgáltató megsérti a törvényt, ha olyan lineáris vagy lekérhető médiaszolgáltatást tesz közzé reggel 5 és este 10 óra között, amelynek meghatározó eleme a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérésnek, a nem megváltoztatásának, valamint a homoszexualitásnak a népszerűsítése, megjelenítése, vagy a megengedett műsorsávban nem látja el azzal a figyelmeztetéssel, hogy *„tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott”*, vagy nem jeleníti meg a minősítésének megfelelő jelzést piktogram formájában a képernyőn a műsorszám teljes időtartama alatt, továbbá a médiaszolgáltató akkor is megsérti a törvényt, ha bármely műsorsávban olyan tartalmú közleményt, vagy reklámot, vagy politikai hirdetést tesz közzé, amely a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást jeleníti meg.

A médiaszolgáltatók felett az NMHH Médiatanácsa hatósági felügyeletet gyakorol [Mttv. 182. § ba)], és az alábbi jogkövetkezményeket alkalmazhatja [Mttv. 185-187. §]:

- figyelmezteti a jogsértőt és – legfeljebb harminc napos határidő tűzésével – kötelezi a jogsértő magatartás megszüntetésére, a jövőbeni jogsértésektől való tartózkodásra, továbbá a jogszerű magatartás tanúsítására, és meghatározhatja annak feltételeit;
- ismételt jogsértés esetén kétmillió forintig terjedő bírsággal sújtható a jogsértő szervezet vezető tisztségviselője;
- intézkedések: pályázatokból kizárás, közzétételi kötelezettség, médiaszolgáltatási jogosultság felfüggesztése, nyilvántartásból törlés;
- közigazgatási szankcióként bírságot szabhat ki: jelentős befolyásoló erővel rendelkező (JBE) médiaszolgáltató jogsértése esetén kétszázmillió, nem-JBE esetén ötvenmillió, internetes sajtótermék esetében huszonötmillió forint.

Azzal, hogy a Törvény módosító rendelkezései szerint kiskorú számára tilos *„megjeleníteni”*, illetve *„népszerűsíteni”* ilyen tartalmakat, az az Alaptörvényben és nemzetközi egyezményekben elismert véleménynyilvánítás jogát és a sajtó szabadságát kifejezetten és egyértelműen korlátozza. A tilalom nem a kifejezetten szexuális vagy erőszakos jellegű tartalmakra korlátozódik: az Mttv. módosított szakasza a Törvény hatályba lépése előtt is az V. (nem ajánlott) kategóriába sorolta azt a műsorszámot, *„amely alkalmas a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, természetes ábrázolása”*. A

módosított szabály olyan korlátozást tartalmaz, amely a szexuális irányultság legitim megnyilvánulásainak és a nemi identitás legitim megélési formáinak a megjelenítését célozza, miközben nem vonatkozik a szexuális irányultság vagy a nemi identitás másfajta, szintén legitim megnyilvánulásainak és megélési formáinak megjelenítésére (pl. cölibátus, prostitúció). Az Alkotmánybíróságnak a 30/1992. (V. 26.) AB határozata óta töretlen gyakorlata alapján azonban a tartalomalapú korlátozás alaptörvény-ellenes: „A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték és igazságtartalmára tekintet nélkül védi. Egyedül ez felel meg annak az ideológiai semlegességnek, amelyet az Alkotmánynak az 1990. évi XL. törvénnyel való módosítása azzal fejezett ki, hogy törölte az Alkotmány 2. §-ából az 1989. októberében – éppen a pluralizmus példaként – szerepeltetett fő eszmei irányzatokat is. A véleménynyilvánítás szabadságának külső korlátai vannak csak; amíg egy ilyen alkotmányosan meghúzott külső korlátba nem ütközik, maga a véleménynyilvánítás lehetősége és ténye védett, annak tartalmára tekintet nélkül. Vagyis az egyéni véleménynyilvánítás, a saját törvényei szerint kialakuló közvélemény, és ezekkel kölcsönhatásban a minél szélesebb tájékozottságra épülő egyéni véleményalkotás lehetősége az, ami alkotmányos védelmet élvez. Az Alkotmány a szabad kommunikációt – az egyéni magatartást és a társadalmi folyamatot – biztosítja, s nem annak tartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alapjoga. Ebben a processusban helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt, különösen azért, mert maga a vélemény minősítése is e folyamat terméke. Az általa helyesnek tartott véleményeket mindenki – az állam is – támogathatja, s a helytelennek tartott ellen felléphet, mindaddig, amíg ezzel valamely más jogot nem sért olyan mértékben, hogy az előtt a véleményszabadságnak is vissza kell lépnie.” (V.3.)

Az Alkotmánybíróság – a médiajogi kérdéseket elbíráló – 165/2011. (XII. 20.) AB határozatában is összefoglalta a szólás- és sajtószabadság megalapozásával kapcsolatos felfogását, és az önkifejezés szabadsága mellett hangsúlyozta a demokratikus közvélemény polgárok általi alakításának fontosságát: „Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében megfogalmazott szabad véleménynyilvánítás joga kettős megalapozottsággal bír: a véleményszabadság egyszerre szolgálja az egyéni autonómia kiteljesedését és a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtésének, fenntartásának a lehetőségét. [...] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kommunikációs alapjogként tekintett többek között a sajtó szabadságára, amely felöleli valamennyi médium szabadságát. A sajtószabadságot értelmző első határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „[a] véleménynyilvánítási szabadság a sajtószabadság vonatkozásában sajátosan érvényesül. A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a »sajtó« a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze.” [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229., a továbbiakban: Abh.2.] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan, a demokratikus közvélemény kialakítása és fenntartása szempontjából tehát kezdettől fogva kitüntetett fontosságúnak tekintette a sajtó társadalmi jelentőségét. „A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatás is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban.” (Abh.2. ABH 1992, 227, 229.) A sajtó a szólásszabadság intézménye. Így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja (Abh.2. ABH 1992, 227, 229.). A sajtószabadság értéket képvisel, amelynek védelme a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg. Az Alkotmánybíróság – a média strukturális elemeinek megkülönböztetése nélkül, árnyalva a sajtószabadság tartalmát – úgy foglalt állást, hogy az egyszerre eszköze a szabad véleménynyilvánításnak, a tájékoztatásnak, valamint a tájékozódásnak.” (IV.1.1.)

A szólásszabadsággal kapcsolatos gyakorlatát az AB az Alaptörvény hatályba lépése után megerősítette: „Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az Alaptörvény megerősítette az

alkotmánybírósági gyakorlatban kialakult azt az értelmezést, mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes.”¹²

Fontos hangsúlyozni, hogy a bevezetett szabályok anélkül korlátozzák a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát, hogy az valamely más alapjog védelmében történne. Az Mttv. és a Grt. módosítása lényegében megdönthetetlen vélelmet állít fel amellel, hogy „a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést”, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást megjelenítő tartalmak sértik a gyermekeknek az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerinti védelemhez való jogát. A törvény ezzel azt a látszatot kelti, hogy az Mttv. és a Grt. véleménynyilvánítás szabadságát korlátozó módosításának alkotmányos igazolását az adja, hogy ezen tartalmak a véleménynyilvánítás szabadságának külső korlátjába ütköznek, mivel sértik a gyermeki jogokat. Ez azonban egyáltalán nincs így: a beadvány b) és d) pontjában kifejtetteknek megfelelően ezen tartalmak megjelenítése nem okozza a gyermeki jogok sérelmét – sőt, éppen ellenkezőleg, a szabad identitásvállalás mint téma megjelenítése kifejezetten a gyermeki jogok érvényre jutását is szolgálhatja. Sem a gyermekek jogai, sem a szülők nevelési szabadsága nem sérül (jobban) akkor, amikor ezek a szabályok nem részei a hatályos jogoknak. A helyzet inkább fordított: **a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának korlátozásával nemcsak a vélemények, álláspontok kinyilvánítási és terjesztési lehetősége szűkül, hanem a vélemények, álláspontok, eszmék, információk, új ismeretek megszerzésének a szabadsága, az informáltsághoz való jog is.**

Az Mttv. és a Grt. módosítása nyilvánvalóan a szexuális irányultság kérdéséhez kapcsolódik, a szóbanforgó tilalom korlátozza a LMBTQ+ témákat megjelenítő vagy népszerűsítő beszédet. A új rendelkezések azonban nem csak az LMBTQ+ embereket érintik, hanem az egész társadalmat: mindenkire vonatkoznak a szabályok, amik bizonyos témákat a közbeszédben, a reklámokban tilalmazznak, esetleg a késő esti időszávokba szorítanak.

Az új rendelkezések előírásai nemcsak egy tartalomalapú tilalmat, hanem egy másik alapjogi sérelmet is hordoznak: visszatartó hatásúak mind a nyilvános közbeszédre, mind a privát beszédre nézve (*chilling effect*). Arra az Alkotmánybíróság¹³ is rámutatott, hogy „a büntetések elrettentő hatása a közélet véleményformálásában résztvevőket is megfélemlíti, elriasztja, amely így éppen a demokratikus és plurális alapokra épülő közélet kibontakozását és értékét gyengíti el.” A törvénymódosítás is ezzel a dermesztő hatással járhat, politikai kontextusában (részletesen kifejtve az aláíró szervezetek egy korábbi beadványában¹⁴) öncenzúrához vezethet, és eltántoríthatja a polgárokat az alapvető jogaik – a véleménynyilvánítás szabadságának, vagy a gyermek szabad neveléséhez való jogának – gyakorlásától. Az Mttv. és a Grt. fenti szabályain túl a Gyvt. és a Csvt. módosított szabályai, e törvények általános hatálya nyomán, generális tilalmakat mondanak ki: „tilos tizennyolc éven aluliak számára [...] olyan tartalmat elérhetővé tenni, amely [...] a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.” E tilalmak fényében nemcsak a médiaszolgáltatók, hanem bárki más is jogszabályi tilalommal néz szembe minden esetben, amikor egy megnyilvánulás tárgya a szexualitás vagy a nemi identitás, és az ezekről szóló köz- vagy magánbeszéd jelentős beszűkülését fogja okozni az, ha a nemi identitás és a szexuális irányultság bizonyos formáit nem lehet szóba hozni. A szexualitásról és a nemi identitásról szóló, egyébként is érzelmileg terhelő,

¹² 7/2014. (III. 7.) AB határozat, ABH 2014/135 [23]

¹³ 13/2014. (IV. 18.) AB határozat (ABH 2014/286)

¹⁴ Orbán gyűlöletkeltő szavai miatt ombudsmanhoz fordult nyolc szervezet, Társaság a Szabadságjogokért. <https://tasz.hu/cikkek/orban-gyuloletkelto-szavai-miatt-ombudsmanhoz-fordult-nyolc-szervezet>

kihívást jelentő, számos elemében tabunak számító diskurzusokat a törvénymódosítások eredményeként még könnyebb lesz elkerülni, kirekeszteni a köz- és magánbeszédéből.

Mindezekből az következik, hogy a Törvény által beiktatott Gyvt.-, Csvt.-, Mttv.- és Grt.-módosítások a diszkrimináció tilalmát a szabad véleménynyilvánításhoz és a sajtó szabadságához fűződő joggal összefüggésben sértik, valamint a szabad véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát önállóan is Alaptörvénybe ütköző módon korlátozzák, következtetésképpen szükséges az Alkotmánybíróság általi felülvizsgálatuk és megsemmisítésük.

d) A gyermekek jogai

Az Alaptörvény XVI. cikke alapján minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A gyermekjogok biztosítására érdekében Magyarország ratifikálta az ENSZ Gyermekjogi egyezményét 1991-ben,¹⁵ majd annak elvi alapján elfogadta 1997-ben a gyermekek védelméről szóló törvényt (Gyvt). A Gyermekjogi Egyezmény és a Gyvt. alapelvei egyértelműek. Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek a lehető legjobb egészségi állapothoz való jogát, a véleménynyilvánítás szabadságát, az egyenlő bánásmódhoz való jogot és a gyermekek jogát saját személyazonosságuk megőrzéséhez. A Eurochild elemzése szerint az elfogadott Törvénnyel bevezetett egyes rendelkezések ezen jogok mindegyikét sértik¹⁶.

A Gyermekjogi Egyezmény többek között előírja:

- A gyermekeket meg kell védeni a megkülönböztetés minden formájától (2. cikk);
- A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban. (3. cikk)
- A véleménynyilvánítás szabadságához való jogát, ideértve a mindenfajta tájékoztatás és eszme határokon túlmenő kérésének, megismerésének és terjesztésének szabadságát (többek között a közérkecs védelmére is figyelemmel) (13. cikk);
- A gondolat szabadságához való jogát, valamint a szülők és adott esetben a gyermek törvényes képviselőinek azt a jogát és kötelességét, hogy a gyermeket e jogának gyakorlásában képességei fejlettségének megfelelően irányítsák. (14. cikk);
- *„Az Egyezményben részes államok elismerik a tömegtájékoztatási eszközök feladatának fontosságát, és gondoskodnak arról, hogy a gyermek hozzájusson a különböző hazai és nemzetközi forrásokból származó tájékoztatáshoz és anyagokhoz, nevezetesen azokhoz, amelyek szociális, szellemi és erkölcsi jóléte előmozdítását, valamint fizikai és szellemi egészségét szolgálják.”* (17. cikk).

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága 14. számú általános megjegyzésében¹⁷ a 3. cikk kapcsán kifejti, hogy a gyermekek nem alkotnak homogén csoportot, ezért a mindenképp felett álló érdekük értékelésekor figyelembe kell venni a sokféleségüket, ugyanis a gyermek identitásának része a neme, és a szexuális orientációja is. A Bizottság 15. sz. általános megjegyzésében¹⁸ rögzíti, hogy az egyezményben szereplő diszkriminációtilalom a szexuális irányultságra is kiterjed, amelyet az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottságának 20. sz. általános megjegyzése is megerősít.¹⁹ A ENSZ Gyermekjogi

¹⁵ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) 28. és 29. cikke. Magyarországon kihirdette a 1991. évi LXIV. törvény

¹⁶ New Hungarian legislation not only fails to protect children, it puts them at greater risk of harm, Eurochild.

<https://www.eurochild.org/news/new-hungarian-legislation-not-only-fails-to-protect-children-it-puts-them-at-greater-risk-of-harm>

¹⁷ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f14&Lang=en

¹⁸ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f15&Lang=en

¹⁹ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2fGC%2f20&Lang=en

Bizottságának 2014-es és 2020-as, Magyarország időszakos jelentéseire kiadott Zárószövegei²⁰ már eddig is elmarasztalták Magyarországot az LGBTI gyermekek, illetve az azonos nemű szülők által nevelt gyermekek elleni hátrányos megkülönböztetés és erőszak elleni fellépés hiányos volta miatt.

Az Egyezménynek is megfelelő módon a magyar törvény, a Gyvt. célja továbbra is a gyermekek jogainak védelme, a gyermek legjobb érdekében való eljárás. A Gyvt. továbbra is alapvetően rögzíti a gyermek emberi méltósághoz való jogát, a lelki-szellemi fejlődéshez való jogát, és a kisebbséghez tartozó gyermek mindenfajta megkülönböztetéstől való védelmét is. A Gyvt.-ben éppen a most bekerülő új szakasz előtt szerepel az a bekezdés, ami szerint meg kell védeni a gyermekeket a gyűlöletkeltés ellen [6. § (6) bek.]. A gyermeknek joga van megkapni a kellő tájékoztatást a világ dolgairól, az őt illető jogokról.

Mindezek alapján egyértelmű, hogy az új rendelkezések szembemennek a Gyvt. és a Gyermekek jogai Egyezmény szellemiségével, egységes rendszerbe foglalt normáival. A Törvény által bevezetett módosítások alkalmazása során egyértelműen sérül a gyermekek azon joga, hogy szabadon kérjenek tájékoztatást és jussanak ismeretekhez a szexualitással, identitással, kisebbségi csoportokkal kapcsolatban, ugyanis az érintett témákban tiltják a gyermekek hozzáférését bizonyos információhoz. Ráadásul épp azok a személyek – a szülők és a gyermekekkel foglalkozó szakemberek – nem adhatnak tájékoztatást a gyermekek részére, akikben a gyermekek a leginkább bízhatnak.

Az új rendelkezés sérti a gyermekek egészséges lelki, mentális fejlődéshez való jogát is, hiszen – különösen az érintett gyermekek esetében – arra lenne leginkább szükségük az egészséges fejlődéshez, hogy ezekben az identitásukat, szexuális irányultságukat, szexuális ismereteiket érintő kérdésekben – természetesen a megfelelő korban, nyelven, stílusban – megnyugtató válaszokat kapjanak a szüleiktől és a velük foglalkozó szakemberektől. Ezeknek a témáknak a tabusítása fokozott szorongást okoz a gyermekekben, ami kifejezetten káros a lelki és mentális fejlődésükre.

Végül sértik a rendelkezések a gyermekek egyenlő bánásmóddhoz való jogát is. A szexuális irányultság, nemi identitás miatti megkülönböztetést tiltja az Alaptörvény, az Egyenlő bánásmódról szóló törvény és a Gyvt. is. Márpedig az érintett gyermekeknek ahhoz, hogy ne kelljen diszkriminációt elszenvednie éppen ezen okokból, tudnia kell kellően tájékozódni ezekben a kérdésekben, és az őt illető jogok tekintetében is.

e) A tanulás és tanítás szabadsága

Az Alaptörvény X. cikke a tanulás és tanítás szabadságát biztosítja. Eszerint Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.

A gyermek oktatáshoz való jogát az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata deklarálja²¹, és azt a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya²², a Gazdasági és Szociális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya²³, a Gyermekek jogai Egyezmény²⁴, valamint A nőekkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló Egyezmény²⁵ is biztosítja.

²⁰ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC/C/HUN/CO/6&Lang=En és https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2FC%2FHUN%2FCO%2F3-5&Lang=en

²¹ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának (a továbbiakban: EJENY) 26. cikke

²² Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: PPJNYE) 18. cikkének (4) bekezdése

²³ Gazdasági és Szociális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: Ecosoc Egyezményokmány) 13. cikk

²⁴ Gyermekek jogai Egyezmény 28. és 29. cikk.

²⁵ A nőekkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény (a továbbiakban: CEDAW) kihirdetéséről III. rész, 10. cikk. Magyarországon kihirdette a 1982. évi 10. törvényerejű rendelet

A „homoszexuális megjelenítését és népszerűsítését” tiltó törvények nemcsak a gyermekjogok között szereplő, a gyermek információk kéréséhez és megkapásához fűződő jogát, hanem az oktatáshoz való jogot is sértik. A tanuláshoz és tanításhoz való jogba beletartozik az is, hogy az iskolában az ismereteket tárgyilagosan, teljeskörűen közöljék, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a kérdésre, az ismeretanyag feldolgozására, de az iskolának olyan környezetet is kell teremtenie, ahol lehetőség van arra, hogy a diákok nyíltan, szabadon beszélgethessenek, tanáraikkal és egymással, kérdéseikre válaszokat kaphassanak, ismereteket szerezhessenek arról, amilyenek ők és amilyenek a társaik. Az iskolaévek során a gyermekek értelme kinyílik a világra, személyiségüket pedig alapvetően formálja, hogy miről és milyen kontextusban hallanak az iskolában (vagy éppen miről nem), illetve hogy egyéniségük támogatásra, elfogadásra, vagy pedig kirekesztésre, zaklató környezetre lel-e.

Az LMBTQ+ tartalmak – amelyek egyáltalán nem csak szexualitással kapcsolatosak lehetnek – jelenleg is részét képezik a tananyagoknak, hiszen a tanulók számos olyan művésztől, történelmi személyről, tudósról tanulnak, akik egyébként az LMBTQ+ közösség tagjai voltak, művészetükben, életútjukban pedig ez hangsúlyos elem is lehet. Ezek a témák egyebek mellett irodalom-, történelem-, művészettörténet-, társadalomismeret-órákon a tananyag részét képezik. Ezen kívül az LMBTQ+ emberekről jelen időben is beszélni kell az iskolában, hiszen a közösség tagjai jelen vannak a társadalomban, így akár az osztályban is, és számos aktuális társadalmi, politikai kérdés fűződik hozzájuk. Tekintettel arra, hogy az LMBTQ+ emberek aránya 5-10%-ra tehető a társadalomban, minden iskola, sőt majd' minden osztály életében realitásnak kell lennie, hogy a padokban LMBTQ+ tanulók is ülhetnek. Ennek a helyzetbe az érzékeny kezelésére, az érintett tanulók integrálására, az őket érő negatív hatások kiszűrésére az iskoláknak megfelelő eszköztárral kell rendelkezniük, amit eleve kizárnak az új rendelkezések, amikor még azt is megtiltja, hogy a homoszexualitásról vagy a transzneműségről akár csak szó essen az iskolában.

Ezzel párhuzamosan a széleskörű és átfogó szexuális nevelés is az oktatáshoz való jog része. Az emberi jogok nemzetközi védelmét biztosító mechanizmusok kidolgozták a szexuális neveléshez való jog biztosításához szükséges kritériumrendszert, amely alapján a gyermekeknek és a fiataloknak joguk van az átfogó, pontos, tudományosan megalapozott és kulturálisan érzékeny szexuális nevelésre²⁶. Az átfogó szexuális neveléshez való jog számos, nemzetközi egyezményben garantált jog érvényesüléséhez szükséges, például az egyenlő bánásmód követelményének²⁷, a lehető legmagasabb testi-lelki egészség²⁸, az oktatáshoz, ideértve az emberi jogi oktatáshoz²⁹, valamint a véleménynyilvánítás szabadságának a biztosításához³⁰.

Az ENSZ oktatáshoz való joggal foglalkozó különleges jelentéstevője a szexuális nevelésről szóló 2010-es jelentésében³¹ kifejtette, hogy az oktatáshoz való jognak része a szexuális neveléshez való jog, amely egyrészt egy önmagában értelmezhető alapvető emberi jog, másrészt pedig más jogok, ideértve az egészséghez való jogot, az információs önrendelkezési jogot és a szexuális és reprodukcióhoz való jogot, érvényesítésnek az elengedhetetlen feltétele³². Az emberi jogok egyetemlegességére és oszthatatlanságára tekintettel a különleges jelentéstevő önálló emberi jogként határozta meg a szexuális neveléshez való jogot³³. A szexuális nevelés továbbá elengedhetetlenül

²⁶ Comprehensive sexuality education protects children and helps build a safer inclusive society, July 21, 2021. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/comprehensive-sexuality-education-protects-children-and-helps-build-a-safer-inclusive-society>

²⁷ EJENY 1. cikk, Ecosoc Egyezményokmány 1. cikk, PPJNYE 1. cikk

²⁸ Ecosoc Egyezményokmány 12. cikk (1) bek., Gyermekjogi Egyezmény 24. cikk

²⁹ EJENY 26. cikk, PPJNYE 18. cikk (4) bek., Gyermekjogi Egyezmény 28. cikk, 29. cikk

³⁰ EJENY 19. cikk

³¹ Az ENSZ oktatáshoz való joggal foglalkozó különleges jelentéstevőjének jelentése, 2010, A/65/162.

https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/UNSR_Sexual_Education_2010.pdf

³² ibid, 7. o., I. rész D. 19. pont

³³ Comprehensive sexuality education protects children and helps build a safer inclusive society, i.m.

szükséges a gyermekek sérelmére elkövetett bántalmazás, valamint a sérelmükre elkövetett szexuális zaklatás és kihasználás megelőzéséhez és csökkentéséhez. Az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye³⁴ (Lanzarote Egyezmény) 6. cikke szerint, Magyarország „*megteszi a szükséges jogalkotási vagy más intézkedéseket annak érdekében, hogy az általános iskolai és a középfokú oktatás folyamán a gyermekek fejlődő képességeiknek megfelelően tájékoztatást kapjanak a szexuális kizsákmányolás és a szexuális zaklatás veszélyeiről, valamint az önvédelem módjairól.*” Ezeket az adott esetben a szülőkkel együttműködve közölt információkat a szexualitás felvilágosítás általánosabb összefüggésében kell átadni, és külön figyelmet kell szentelni a veszélyes helyzeteknek, különösen azoknak, amelyekben az új információs és kommunikációs technológiák használatára kerül sor.

A Törvény elfogadása körüli hetekben és azt megelőzően egy intenzív kommunikációs kampány zajlott, amelynek célkeresztjébe olyan programok kerültek, amelyek LMBTQ+-embereket is érintő témákkal foglalkoznak. A Szimpozion és a Labrisz Egyesület által működtetett „*Melegség és Megismerés*” programmal kapcsolatban több cikk jelent meg a médiában, amely alkalmas volt arra, hogy a közvéleményt valótlan állításokkal az úgynevezett „*LMBT-érzékenyítés*” ellen hergelje³⁵. Az Amnesty International Magyarország által működtetett emberi jogi oktatási programot és annak iskolai bullyingról szóló képzését is érintették ezek a támadások.³⁶ A közvéleményben kormányközeli médianak tartott Magyar Nemzet és origo.hu cikkeivel egyértelművé próbálta tenni, hogy mely programokat tartja sérelmesnek a gyerekek szempontjából és ezzel azt kommunikálta a nyilvánosságban, hogy ezek a szervezetek képzéseikkel a Törvény előírásait megsértik, vagyis a Törvény alapján tevékenységük a jövőben nem folytatható.

Arra tekintettel, hogy az Nkt. módosítása nem határoz meg olyan kritériumrendszert, amely alapján egyértelműen megállapítható lenne, hogy a későbbiekben kijelölt hivatal milyen szempontok szerint fogja regisztrálni vagy a regisztrációját elutasítani a foglalkozást biztosító szervezeteknek, az Nkt. 9/A. §-a nem felel meg az előreláthatóság követelményének (ld. ezzel összefüggésben az f) pont alatt kifejtett jogbiztonsági kérdéseket), és a törvényi garanciák hiánya azt a veszélyt hordozza, hogy a regisztráció részrehajló, szubjektív szempontok szerint fog majd történni, visszaélésszerű lehet. Ha a hivatal törvényben meghatározott kritériumok híján diszkrecionálisan dönthet a regisztráció elfogadásáról vagy elutasításáról egy olyan eljárásban, ahol nincs lehetőség bírósági felülvizsgálatra, a gyermekek életkornak megfelelő átfogó szexuális neveléséhez szükséges foglalkozásokat nyújtó szervezetek által biztosított programok elérhetetlenné válnak az iskolákban. Ennek következtében a módosítások végrehajtásával sérül a gyermekek és a fiatalok joga az átfogó szexuális neveléshez, az oktatáshoz, valamint a legmagasabb szintű testi-lelki egészséghez³⁷.

Az Nkt. 9. §-a alapján abban az esetben is, ha a foglalkoztatást végző szervezetek regisztrációja sikeres, valamint, ha a foglalkozást a nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottja, az intézményben iskola-egészségügyi szolgálatot ellátó szakember, vagy az intézménnyel kötött együttműködési megállapodással rendelkező állami szerv végzi, a 9. § (12) bekezdésében

³⁴ <https://www.coe.int/en/web/children/lanzarote-convention>, Magyarországon kihirdette a 2015. évi XCII. törvény

³⁵ Soros szervezete már húsz éve érzékenyít az iskolákban, Magyar Nemzet.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/soros-szervezete-immar-20-eve-erzekenyit-az-iskolakban-9215420/>

³⁶ Országjárás és képzés - nagyon aktív a Soros György-féle Amnesty International, Origo.

<https://www.origo.hu/itthon/20201109-orszagjaras-es-kepzes-ezerrel-porog-az-amnesty-international.html>

³⁷ Comprehensive sexual education is essential in view of the threat of HIV/AIDS and sexually transmitted diseases, especially for groups at risk and persons in particularly vulnerable situations, such as women and girls exposed to gender-based violence or persons in difficult financial circumstances. In paragraph 16 of its General Comment No. 3, the Committee on the Rights of the Child has emphasized that “*effective HIV/AIDS prevention requires States to refrain from censoring, withholding or intentionally misrepresenting health-related information, including sexual education and information, and that [...] States parties must ensure that children have the ability to acquire the knowledge and skills to protect themselves and others as they begin to express their sexuality*”.

meghatározott kérdésekkel összefüggésben a foglalkozást végző személynek nem lesz lehetősége az átfogó, pontos, tudományosan megalapozott és kulturálisan érzékeny szexuális nevelésre, mert az Nkt. kizárja azt, hogy egyes kérdésekről ezen szempontok mentén tartsák a foglalkozást. Az Nkt. módosítása alapján a foglalkozások nem irányulhatnak a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérés, a nem megváltoztatása „népszerűsítésére”, így erre tekintettel kérdéses, hogy be lehetne-e bemutatni a transznemű emberek emberi jogait érintő alapkérdéseket, többek között például az alapvető jogok biztosának a kérdéssel kapcsolatos jelentéseit vagy állásfoglalásait, amelyeket pl. az AJB-883/2016. számú ügyben tett.³⁸

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 25. cikke deklarálja minden személy jogát a saját maga és családja egészségének és jólétének biztosítására alkalmas életszínvonalhoz. A lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya,³⁹ az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye⁴⁰ garantálja. A Gyermekjogi Egyezmény szerint az oktatás célja, hogy a gyerekek az emberi jogok gyakorlati megvalósulásáról tapasztalatot szerezzenek – vagyis az iskolának épp az emberi jogi nevelés terepét kéne képeznie; bátorítania és nem elfojtania kellene a jogok gyakorlására irányuló próbálkozásokat.⁴¹

A Háttér Társaság 2017-es Országos Iskolai Környezet Kutatása⁴² szerint az LMBTQ+ fiatalok több mint felével fordult már elő, hogy szexuális irányultága miatt nem érezte magát biztonságban az iskolában, 37%-uk pedig a nemi önkifejezésük miatt. Az LMBTQ+ diákok majdnem kétharmadát zaklatták verbálisan a szexuális irányultága miatt, több mint felüket pedig a nemi önkifejezésük miatt. Fizikai bántalmazás az LMBTQ+ diákok 13%-át érte az iskolában szexuális irányultága, 10%-át pedig nemi identitása vagy nemi önkifejezése miatt: megütötték, megrúgták vagy valamilyen tárggyal megsebesítették őket. A magyar LMBTQ+ emberek 42%-a gondolt már az öngyilkosságra, és 30%-uk meg is kísérelte azt. Az ILGA-Europe kutatása is kimutatta, hogy LMBTQ+ fiatalok túlnyomó részben azért követnek el öngyilkosságot, mert kilátástalannak gondolják a helyzetüket: a családon belül, oktatásban, kortársi vagy vallási közösségükben tapasztalt kirekesztést és zaklatást elviselhetetlennek tartják⁴³.

A Sokszínűség Oktatási Munkacsoport 2020-ban felmérést készített⁴⁴, amely alapján megállapítható, hogy a válaszadó tanárok fele érzékelt előítéletes attitűdöket az iskolában az LMBTQ+ fiatalokkal szemben. **A Törvény nyomán módosított jogszabályok következetes alkalmazása révén az érintett fiataloknak kevesebb lehetőségük lesz az előítéletek felszámolását célzó programokon, foglalkozásokon való részvételre, amellyel sérül a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való joguk.**

f) A jogbiztonság követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. A jogállamiság része a jogbiztonság követelménye. Erről már 9/1992. (I. 30.) számú határozatában kimondta az Alkotmánybíróság, hogy „*a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.*”

³⁸ Az ombudsman a nem- és névváltoztatási eljárás szabályozásának hiányosságairól, Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala. <https://www.ajbh.hu/-/az-ombudsman-a-nem-es-nevvaltoztatasi-eljaras-szabalyozasanak-hianyossagairol>

³⁹ Ecosoc Egyezményokmány 12. cikk (1) bek.

⁴⁰ Gyermekjogi Egyezmény 24. cikk

⁴¹ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, 1. Átfogó kommentár: Az oktatás célja (2001), 29. cikk (1) bek.

⁴² Támogató barátok, tehetetlen intézmények: Az LMBTQI diákok iskolai tapasztalatai Magyarországon az Országos Iskolai Környezet Kutatás alapján, Háttér Társaság, <https://hatter.hu/kiadvanyaink/iskolai-kornyezet-kutatas-2017>

⁴³ Orosz minta alapján indított frontális támadást a szólásszabadság és a gyermekjogok ellen a kormány, Háttér Társaság, <https://hatter.hu/hirek/orosz-minta-alapjan-indított-frontalis-tamadast-a-szolasszabadsag-es-a-gyermekjogok-ellen-a>

⁴⁴ ibid.

A 34/2014. (XI. 14.) AB határozat megerősíti a korábbi gyakorlatát: „A jogállamiság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] egyik feltétlen ismérve a jogbiztonság, mely megköveteli az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát, az egyes normák egyértelműségét. „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a normavilágosság a jogbiztonság alapvető eleme, a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság [...] megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142.]. Alkotmányellenessé nyilvánítható az a szabály, amely értelmezhetetlen voltánál fogva teremt jogbizonytalanságot, mert hatását tekintve nem kiszámítható és címzettjei számára előre nem látható.”

Fentiek értelmében az egyes alapjogok sérelmén túl a módosításokban található tisztázatlan fogalmak („megjelenítés”, „népszerűsítés”) önmagukban sértik a jogbiztonság követelményét. A jogalkotó semmilyen iránymutatást nem ad afelől, hogy „népszerűsítés” és „megjelenítés” kifejezés milyen tevékenységek körét fedile, következtetésképpen nem kiszámítható és előrelátható címzettjei számára. Ezen rendelkezésekből nem derül ki, hogy ezeket a fogalmakat szűken kell-e értelmezni, vagy akkor is, ha a közlések bármilyen információt vagy véleményt tartalmaznak a homoszexualitás és egyéb LMBTQ+ témák mellett, ha a homofób szemlélet megváltoztatására tett kísérleteket tesznek a lakosság egy részének LMBTQ+ emberekkel szembeni magatartásának megváltoztatására, vagy ha a szexuális irányultságról szóló elfogulatlan és tényszerű információk terjesztésével az előítéletek ellensúlyozására is törekuszenek. A bizonytalan jogi fogalmak a módosítások címzettjeit önkorlátozó magatartásokra ösztönzik, ezért a normavilágosság követelményébe ütköző megfogalmazások a beadványban megjelölt alapvető jogok sérelmére önmagukban is veszélyt jelentenek.

A jogbiztonság követelményének sérelméből fakadóan a jogszabály-módosítások alaptörvény-ellenesek, ezért szükséges a megsemmisítésük.

III. Kérelem

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy valamennyi felsorolt törvényi rendelkezés sérti az emberi méltósághoz való jogot és az egyenlő bánásmódhoz való jogot, mivel az összes új norma jellemzője, hogy nem egyenlően kezelik a különböző szexuális irányultságokat és nemi identitásokat. A rendelkezések a diszkriminációtilalommal összefüggésben sértik a magán- és családi élethez való jogot, a szülők jogát ahhoz, hogy a gyermeknek adandó nevelést megválasszák. A rendelkezések sértik továbbá a szólás- és sajtószabadsághoz való jogot, a tanításhoz és tanuláshoz való jogot, valamint a gyermekek jogait. A szabályozás határozatlanságából fakadóan a jogbiztonság követelményének sem felel meg.

Tekintettel arra, hogy az alapvető jogok biztosa tevékenysége során megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek és a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak védelmére, kérjük, hogy indítson hivatalbóli vizsgálatot természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására. Kérjük, hogy intézkedési jogkörében a fentebb bemutatott és az alaptörvény-ellenességet és nemzetközi szerződésbe ütközést alátámasztó érvekre tekintettel indítványozza az Alkotmánybíróságnál a Törvény által módosított jogszabályok rendelkezéseinek nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint Alaptörvénnyel való összhangjának az utólagos vizsgálatát az alapjogi visszásság megelőzése érdekében.

Tisztelettel:

Az aláíró szervezetek nevében

Szabó Máté, szakmai igazgató
Társaság a Szabadságjogokért

Aláíró szervezetek és csoportok:

Amnesty International Magyarország, Vig Dávid, igazgató

Budapest Pride, Csikós Ádám, elnök

Háttér Társaság, Dudits Luca, ügyvivő

Labrisz Leszbikus Egyesület, Rédei Dorottya, elnökségi tag

Magyar Helsinki Bizottság, Kádár András Kristóf, társelnök

Magyar LMBT Szövetség, Dombos Tamás, ügyvivő

Magyar Pszichológiai Társaság LMBTQ Szekció - Dr. F. Lassú Zsuzsa szekcióelnök

Prizma Transznemű Közösség

Szivárványcsaládokért Alapítvány

Társaság a Szabadságjogokért, Szabó Máté, szakmai igazgató

Transvanilla Transznemű Egyesület, Orbán Krisztina Kolos, elnökségi tag